

<p>حوزه وزارتی</p>	<p>دستورالعمل اجرایی نحوه ثبت و تعاملات الکترونیکی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت کشور</p>	 <p>معاونت درمان</p>
<p>دفتر آمار و فناوری اطلاعات</p>		<p>شماره ۹۷۰۳۲۷</p>
<p>تاریخ ۲۷ خرداد ۱۳۹۷</p>		
<p>مقدمه</p>		
<p>با عنایت به تنوع سامانه اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت و لزوم وحدت رویه برای ثبت الکترونیکی اطلاعات در سامانه اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت کشور، این دستورالعمل به منظور یکسان سازی و ایجاد رویه مشترک در مدیریت الکترونیکی اطلاعات و چارچوب های لازم الاجرا در مراکز درمانی تدوین گردیده است.</p>		
<p>محدوده</p>		
<p>محدوده این دستورالعمل شامل تمامی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت کشور به غیر از مراکز ارائه دهنده خدمات سطح یک می باشد. بدیهی است مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت دولتی، غیر دولتی موظف به اجرای این دستورالعمل در راستای اجرای مواد قانونی پرونده الکترونیکی سلامت، موضوع ماده ۳۵ قانون برنامه پنجم و ماده ۷۴ قانون برنامه ششم توسعه کشور می باشند. الویت اجرا در بیمارستانهای کشور می باشد.</p>		
<p>تعاریف</p>		
<p>وزارت: منظور وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد که بر اساسنامه خود موظف به مدیریت و ساماندهی ارائه خدمات در مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت می باشد.</p> <p>دانشگاه: منظور دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور می باشد.</p> <p>سامانه اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت (POCS): سامانه های اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت شامل تمامی نرم افزارها و سیستم های اطلاعاتی هستند که در مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت مانند بیمارستانها، درمانگاه ها، آزمایشگاه های بالینی، مراکز تصویر برداری، خانه بهداشت و غیره نصب بوده و قسمتی از اطلاعات درمان و بهداشت شهروندان را در خود ذخیره و مدیریت می کنند. به اختصار سامانه اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت را (POCS Point of Care System) می نامیم.</p> <p>سیستم اطلاعات بیمارستانی (HIS): یک نوع از سامانه های اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت می باشد که در بیمارستان فرایندهای بالینی و اداری را مدیریت می کنند.</p>		

خدمات سلامت کشور

سامانه پرونده الکترونیکی سلامت (سپاس): سپاس مخفف سامانه پرونده الکترونیکی سلامت می باشد که موضوع ماده ۳۵ قانون برنامه پنجم توسعه کشور است. پرونده الکترونیکی سلامت مجموعه‌ای از کلیه اطلاعات مرتبط با سلامت شهروندان، از پیش از تولد (شامل: اطلاعات دوران جنینی و ماقبل آن، مانند اطلاعات مربوط به لقاح آزمایشگاهی) تا پس از مرگ (مانند: اطلاعات به‌دست‌آمده از اتوپسی، محل دفن و...) است که به‌صورت مداوم و با گذشت زمان به شکل الکترونیکی ذخیره می‌شود و در صورت نیاز، بدون ارتباط با مکان یا زمان خاص، تمام یا بخشی از آن، به‌سرعت در دسترس افرادمجاز قرار می‌گیرد. سپاس مخفف «سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایران» می‌باشد و طرح ایجاد و توسعه این سامانه، تحت عنوان طرح سپاس شناخته می‌شود. در واقع این طرح، شامل مجموعه فعالیت‌هایی است که در محورهای مختلف صورت گرفته و در نهایت منجر به ایجاد یک نظام اطلاعاتی یکپارچه برای ثبت، بازیابی و تبادل اطلاعات سلامت شهروندان خواهد شد و برای ارائه خدمات نوین الکترونیکی در حوزه سلامت، بستر مناسبی فراهم خواهد کرد.

سرویس‌های تبادل اطلاعات پرونده الکترونیکی سلامت: تبادل داده پیام الکترونیکی خدمات مختلف سلامت مبتنی بر استاندارد بین‌المللی ایزو ۱۳۶۰۶ در حوزه سلامت می‌باشد که تحت عنوان سرویس‌های تبادل اطلاعات سپاس معرفی می‌گردد، از جمله این سرویس‌ها، سرویس داده پیام تبادل اطلاعات خدمات سلامت، داده پیام تبادل اطلاعات نتایج آزمایش‌های بالینی، داده پیام تبادل اطلاعات گزارش آسیب شناسی، داده پیام تبادل اطلاعات نسخ دارویی، داده پیام تبادل اطلاعات تجویزگر دارو، داده پیام مدیریت تخت‌های بیمارستانی، داده پیام تبادل اطلاعات پذیرش بر خط و داده پیام تبادل اطلاعات نظام ثبت مرگ و میر و به‌طور کلی سرویس‌های موضوع پرونده الکترونیکی سلامت می‌باشد.

شناسه یکتای مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت: شناسه یکتای مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت، شناسه‌ای است که توسط دفتر آمار و فناوری اطلاعات برای مراکز مورد تایید وزارت صادر می‌گردد. مراکز با استفاده از این شناسه می‌توانند در فضای تبادل اطلاعات الکترونیکی، اقدام به دریافت و ارسال اطلاعات نمایند.

شناسه یکتای سامانه‌های مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت: این شناسه، شناسه‌ای یکتا برای هر محصول نرم‌افزاری می‌باشد که برای سامانه‌های مورد تایید دفتر آمار و فناوری اطلاعات وزارت صادر می‌گردد.

کمیته مرجع کدینگ سلامت ایران (کمیته مکسا): به منظور حفظ یکپارچگی در مدیریت دانش و اطلاعات حوزه سلامت کمیته مرجع کدینگ سلامت ایران (مکسا) در وزارت تشکیل و در محل دفتر آمار و فناوری اطلاعات مستقر گردیده است. اصطلاحات و مفاهیم مورد استفاده در حوزه سلامت در این کمیته مصوب شده و کدگذاری می‌گردد و در دسترس تمامی ذینفعان از طریق سامانه مکسا به آدرس <http://coding.behdasht.gov.ir> قرار می‌گیرد.

شناسه بیمه‌ای استحقاق درمان: شباه (HID) شناسه یکتایی است که توسط سازمان‌های بیمه‌گر به افراد در هر مراجعه تحت شرایطی تخصیص می‌یابد که فرد مراجعه کننده به مرکز ارائه دهنده خدمت، مورد تایید سازمان بیمه‌گر بوده و مجاز است خدمات مورد نظر را بر اساس دستورالعمل‌ها و قوانین ابلاغی دریافت نماید. این شناسه توسط سازمان بیمه‌گر به سامانه نرم‌افزاری استعلام کننده بازگردانده می‌شود. این شناسه معادل شناسه سریال هر برگه دفترچه‌های بیمه می‌باشد.

دستور العمل اجرایی نحوه ثبت و تعاملات الکترونیکی مراکز ارائه دهنده

شماره ۹۷۰۳۲۷

تاریخ ۲۷ خرداد ۱۳۹۷

صفحه 3

خدمات سلامت کشور

اصول و ضوابط

ماده ۱: مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت اعم از دولتی و غیر دولتی می‌بایست دارای سیستم اطلاعاتی مورد تأیید دفتر آمار و فناوری اطلاعات وزارت بهداشت و دارای شناسه یکتا، به منظور ثبت و مدیریت اطلاعات بالینی و اداری باشند.

ماده ۲: هر سامانه اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت که در بیمارستان‌های کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد می‌بایست توسط شرکت‌های بخش خصوصی احراز صلاحیت شده و عضو نظام صنفی رایانه‌ای کشور تولید شده باشد. همچنین این سامانه‌ها بایستی دارای گواهینامه معتبر ارزیابی عملکردی و گواهینامه مطابقت با استانداردهای تبادل اطلاعات با سامانه پرونده الکترونیکی سلامت باشد.

ماده ۳: ثبت اطلاعات در سامانه‌های اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت می‌بایست بر اساس استانداردهای بین المللی کدگذاری و اصطلاح‌شناسی و یا استانداردهای ابلاغی وزارت بهداشت (مصوب کمیته مکسا) باشد.

ماده ۴: به منظور ایجاد جریان اطلاعاتی دقیق فی ما بین مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت و ایجاد پرونده الکترونیکی سلامت تمامی مراکز موظف به ایجاد اتصال به شبکه پرونده الکترونیکی سلامت زیر مجموعه دانشگاه علوم پزشکی ناظر خود می‌باشند.

ماده ۵: سامانه‌های اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت در مراکز به صورت خودکار تنظیم می‌گردند تا اطلاعات مرتبط با پرونده افراد را به صورت خودکار به سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ارسال نمایند.

ماده ۶: ارسال اطلاعات به سامانه پرونده الکترونیکی سلامت از مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت به صورت برخط بوده و در صورتی که هرگونه مشکل ارتباطی و یا نرم افزاری وجود داشته باشد لازم است تمهیدات لازم جهت انتقال خودکار به روش غیر برخط توسط سیستم اطلاعاتی مربوطه پیش بینی شده باشد.

ماده ۷: مسئولیت ارسال منظم اطلاعات به سامانه پرونده الکترونیکی سلامت با رئیس / مدیر مرکز ارائه دهنده خدمات سلامت می‌باشد.

ماده ۸: تمامی سرویس‌های سامانه پرونده الکترونیکی سلامت می‌بایست در مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت دولتی و غیردولتی فراخوانی گردد. این سرویس‌ها اطلاعات بیماران اعم از بستری و سرپایی را انتقال می‌دهند.

ماده ۹: جهت انتقال صورتحساب الکترونیکی بیمارستان‌ها و به منظور مقابله با فساد و در راستای قانون ارتقای سلامت نظام اداری می‌بایست پس از ترخیص بیمار از بیمارستان، صورتحساب الکترونیکی بیمار در همان زمان به سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ارسال گردد و صورتحساب بیمار به عنوان سند حسابداری در نظر گرفته شود و قابل ویرایش و حذف در سیستم اطلاعات بیمارستانی (HIS) نباشد. استاندارد صورتحساب الکترونیکی، داده پیام اطلاعات خدمات سلامت

خدمات سلامت کشور

(روکش اسناد بیمارستانی) می باشد که از وب سایت دفتر آمار و فناوری اطلاعات وزارت بهداشت به نشانی <http://it.behdasht.gov.ir/page/document> قابل دسترسی می باشد.

تبصره: در صورت تغییر صورتحساب، به هر دلیلی، توسعه دهندگان سیستم های اطلاعات بیمارستانی می بایست اصلاحیه سند را با رعایت مکانیزم مدیریت تغییرات در پرونده های ارسالی به سپاس، ثبت و تبادل نمایند.

ماده ۱۰: تمامی صورتحساب های بیمارستانی چه به صورت الکترونیکی و کاغذی می بایست حاوی شناسه بیمه ای استحقاق درمان (HID) باشند.

ماده ۱۱: سرویس مدیریت تخت های بیمارستانی به صورت برخط در هنگام هرگونه تغییر در وضعیت تخت های بیمارستان ارسال می گردد. این سرویس با رویکرد مدیریت تخت ها در موارد بحران طراحی گردیده است و بیمارستان موظف به پایش برپایی دائمی آن می باشد.

ماده ۱۲: سرویس پذیرش برخط به صورت برخط و به محض پذیرش بیمار در بیمارستان ارسال می گردد. این سرویس با رویکرد ارزیابی بار مراجعات به بیمارستان های کشور طراحی شده است لذا تراکنش های این سرویس بایستی به صورت خودکار و به محض پذیرش بیمار صورت پذیرد. بیمارستان موظف به پایش برپایی دائمی آن است.

ماده ۱۳: با عنایت به اهمیت حفظ حریم خصوصی افراد و به منظور جلوگیری از مخدوش شدن پرونده بیماران، هرگونه ثبت کد ملی غیر از کد ملی فرد از جمله کد ملی مادر، همراه و ... در پرونده به عنوان کد ملی فرد اشتباه بوده و ثبت کد ملی صحیح در پرونده بیماران الزامی می باشد. در صورت تخطی از این مهم برابر با قانون با ثبات برخورد می گردد.

ماده ۱۴: به منظور پیشگیری از هرگونه مغایرت های احتمالی آتی، ثبت کد ملی بیمار برای مراجعات سرپایی بیماران نیز در کلیه مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت الزامی باشد.

ماده ۱۵: اطلاعات شهروند محور مرتبط با پرونده الکترونیکی سلامت دارای درجه بالایی از محرمانگی و حریم خصوصی می باشد و الکترونیکی شدن این اطلاعات خطر سهولت دسترسی الکترونیکی و تهدید حریم خصوصی افراد را به دنبال خواهد داشت، از این رو هرگونه تبادل الکترونیکی اطلاعات شهروند محور به صورت مستقیم از سامانه های اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت کشور با خارج از مراکز، منع قانونی دارد و در صورت گزارش موردی، مسئولیت حقوقی آن برعهده رئیس مرکز درمانی می باشد.

تبصره: در صورتیکه یک نمونه از محصول شرکت های تولید کننده سامانه های مراکز ارائه دهنده خدمت سلامت مرتکب تخلف مذکور گردند، کلیه گواهی های معتبر شرکت مربوطه باطل شده و به مراجع قضایی ارجاع داده خواهد شد.

ماده ۱۶: بهره برداری از سرویس استحقاق سنجی در سیستم پذیرش بیمارستانی، الزامی می باشد.

ماده ۱۷: شرکت های توسعه دهنده سامانه های اطلاعاتی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت موظف به رعایت قوانین محاسبات صورتحساب مصوب وزارت بهداشت و حصول اطمینان از همخوانی اطلاعات در صورتحساب بیمار، بیمه پایه، و

دستور العمل اجرایی نحوه ثبت و تعاملات الکترونیکی مراکز ارائه دهنده

شماره ۹۷۰۳۲۷

تاریخ ۲۷ خرداد ۱۳۹۷

صفحه 5

خدمات سلامت کشور

بیمه تکمیلی می باشند و هرگونه مغایرت و عدم همخوانی در محاسبات صورتحساب در اسناد الکترونیکی و کاغذی جعل محسوب شده و مشمول ضمانت اجرای مقرر در قانون مجازات اسلامی و ماده ۲۴ قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد می باشد.

ماده ۱۸: شرکت های توسعه دهنده سامانه های اطلاعات مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت به هیچ وجه مجاز به دخل و تصرف در قوانین محاسبات و دستورالعمل های ابلاغی وزارت بهداشت بدون اخذ تاییدیه معاونت درمان دانشگاه علوم پزشکی مربوطه نمی باشد و هرگونه اقدام خارج از این چارچوب بدون اخذ تاییدیه و حتی در صورت درخواست رسمی مرکز ارائه دهنده خدمت، تخلف محسوب شده و هرگونه ضرر مالی ناشی از تخلف، به عهده شرکت توسعه دهنده سامانه اطلاعات مرکز ارائه دهنده خدمت مربوطه می باشد.

ماده ۱۹: به منظور ساماندهی محاسبات صورتحساب بر اساس وضعیت پوشش بیمه ای مراجعین و حذف دفترچه بیمه در کلیه بیمارستان های کشور موظف به استقرار سرویس استعلام بیمه (استحقاق درمان) می باشند به گونه ای که از هنگام پذیرش به بعد امکان استعلام برخط اطلاعات بیمه شده از طریق سیستم اطلاعات بیمارستانی وجود داشته باشد. دفتر آمار و فناوری اطلاعات وزارت بهداشت زیرساخت لازم را در این خصوص فراهم می سازد. سرویس های استحقاق درمان بیمه های پایه و تکمیلی به شکل واحدی با همکاری دفتر آمار و فناوری اطلاعات وزارت بهداشت ارائه می گردد. به منظور جلوگیری از دوباره کاری، هرگونه ثبت اطلاعات در سامانه ها سیستم های سازمان های دیگر از جمله سازمان های بیمه در پذیرش و سایر بخش ها ممنوع می باشد.

ماده ۲۰: بیمارستان ها ملزم می باشند فقط با استفاده از سیستم اطلاعات بیمارستانی مستقر در بیمارستان اقدام به دریافت الکترونیکی شناسه بیمه ای استحقاق درمان (HID) نمایند. سیستم اطلاعات بیمارستانی موظف است این شناسه را به صورت الکترونیکی ثبت کرده و نمایش دهد.

ماده ۲۱: درج شناسه بیمه ای استحقاق درمان (HID)، توسط سیستم اطلاعات بیمارستانی روی صورتحساب کاغذی متحدالشکل ابلاغی شماره ۱۱۰/۱۴۸۶/د مورخ ۹۳/۱۲/۲۶ و همچنین تمامی برگه های استاندارد کاغذی پرونده بیمارستانی به صورت متنی و بارکد الزامی می باشد.

ماده ۲۲: با توجه به ابلاغ تعرفه پشتیبانی سیستم های اطلاعات بیمارستانی به شماره ۱۱۰/۳۳۹/د مورخ ۹۶/۰۲/۳۱، تمامی تغییرات مربوط به این دستورالعمل به صورت رایگان توسط شرکت توسعه دهنده سیستم اطلاعات بیمارستانی انجام می شود.